

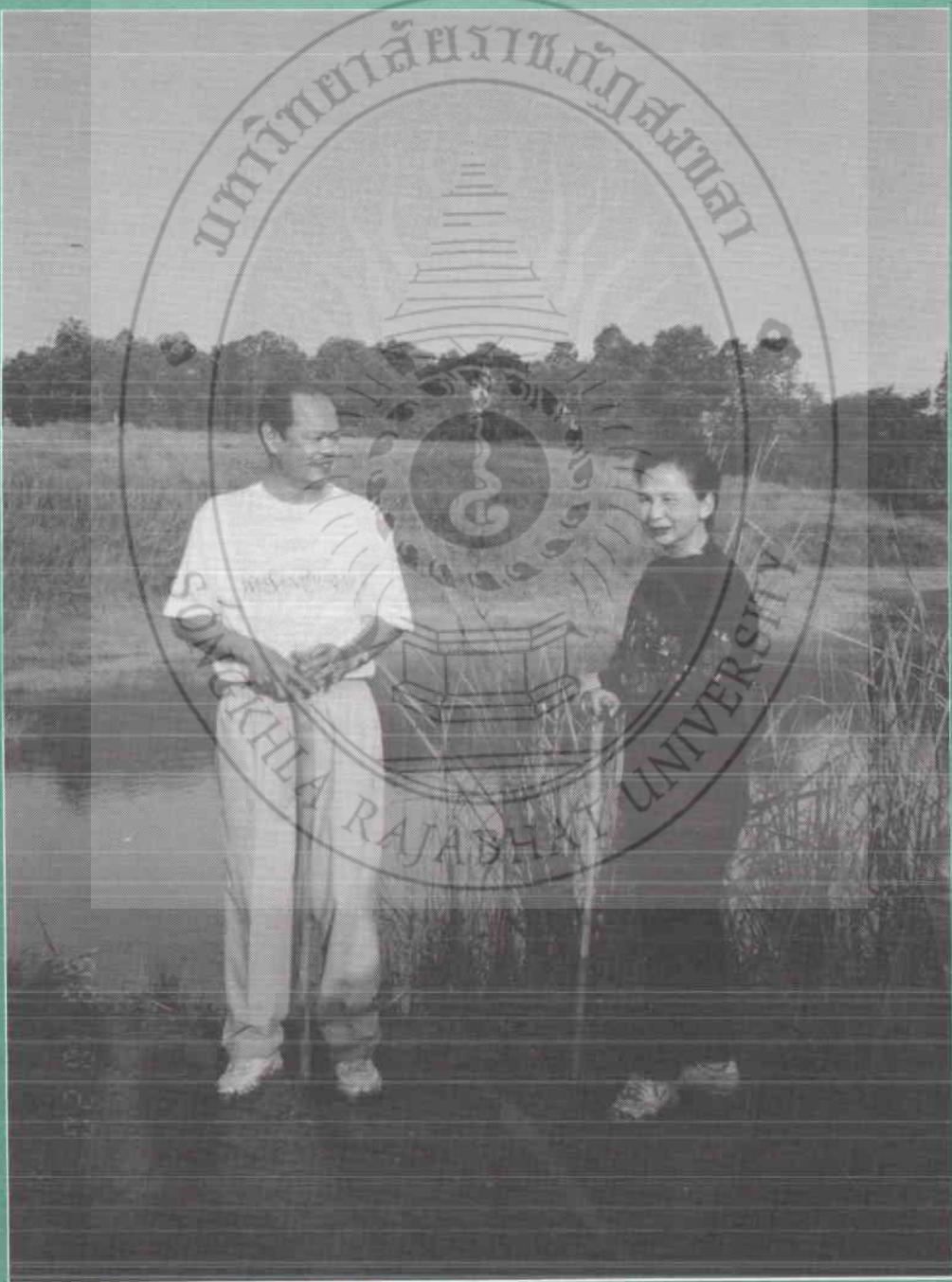
ชีวิตที่งดงาม

สมภาษณ์ ดร.อรัญ ธรรมโน

นายกสภารประจำสถาบันราชภัฏสงขลา

16 ธันวาคม 2541 เวลา 14.00 น.

โดย พศ. เถกิง พันธ์เกกิงอมร

ถ้าม : ทราบข้อมูลๆาตสัมภาษณ์ท่านนายกสภาพประจำสถาบันตามประเด็นที่ได้ทราบเรียนไว้

จากประวัติของท่าน ชาวสถาบันราชภัฏสงขลา ได้มีโอกาสศึกษาเรียนพัฒนาจากการที่ท่านได้มาระดับปัจจุบันมาโดยผ่านมา โดยเฉพาะในหัวข้อ คุณภาพชีวิต ชีวิตกับการศึกษาของข้าพเจ้า ชีวิตการกับการทำงาน ทำให้เห็นว่า ชีวิตของท่านได้พัฒนาจากจุดเริ่มต้นมาโดยตลอด จนประสบความสำเร็จในชีวิตราชการ ชีวิตการทำงานอย่างกราบเรียนถามท่านว่า จากอดีตจนถึงปัจจุบัน กว่าจะประสบความสำเร็จอย่างที่ท่านเป็นได้ ตัวท่านเองได้มีการตั้งความคาดหวังและวางแผนในชีวิตในแต่ระยะของชีวิตอย่างไร

คร.อรัญ : อาจารย์ครับ ก่อนจะตอบว่าผมมีความคาดหวังไว้อย่างไรบ้าง ผมขอพูดอีก่อนสักนิดก่อน เพราะมีคำอยู่คำหนึ่งที่อาจารย์ได้ตั้งไว้ เป็นคำที่เพราะเหลือเกิน จากคำที่อาจารย์ให้ไว้ว่า หัวข้อที่ 1 ชีวิตทั่งงาน คำว่า “ชีวิตทั่งงาน” ผมเห็นว่า เป็นคำที่เพราะ และผมอยากมีชีวิตทั่งงาน ภาษาไทยของผมไม่ค่อยดีนัก ว่างตรงนี้มีความหมายเพียงใด พอกล่าวอาจารย์ขอสัมภาษณ์ผมถึงชีวิตทั่งงาน ก็ทำให้ผมรู้สึกเหนื่อยม ตะขิดตะขวง เมื่อนอกกัน ที่จะให้สัมภาษณ์เรื่องนี้ เพราะมีความรู้สึกว่าชีวิตที่ผ่านมาของผม แม้จะประสบความสำเร็จในบางด้านพอสมควร แต่บางระยะผมก็ไม่ได้ใช้ชีวิตทั่งงานนัก ก็มีและอาจบ่อยครั้ง บางครั้งอาจจะใช้ชีวิตที่เกินงามไปก็ได้ แต่เป็นความตั้งใจในชีวิตมาแต่ไหนแต่ไรแล้วว่า ถ้าสามารถใช้ชีวิตให้ดีได้ ถ้าความหมายของอาจารย์ถึง “ชีวิตทั่งงาน” ก็จะดีใจ และคิดว่าชีวิตทั่งงานของอาจารย์ ความหมายน่าได้หลายอย่าง

หมายความว่า ต้องเป็นชีวิตที่มีประโยชน์ ต้องเป็นชีวิตที่มีความส่งงาน ต้องเป็นชีวิตที่มีความมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

ผมเองจึงอยากรู้อาจารย์ ว่าถ้าเป็นไปได้ อาจารย์เป็นผู้สั่งสอนเด็ก สั่งสอนนักศึกษาที่จะออกไปเป็นครูของชาติ ถ้าได้ทำให้เขาเหล่านี้ได้ใช้ชีวิตทั่งงาน ผมว่าจะเป็นประโยชน์อย่างมาก และความงดงามคืออะไรมากกว่านี้อีก ก็ต้องเป็นเรื่องของแต่ละคนต้องไปคิดและกำหนดเอง แต่ผมคิดว่าถ้าอาจารย์ได้เริ่มจากเด็กให้เด็กพยายามมีชีวิตทั่งงานแล้ว เชื่อว่าสุดท้ายจะต้องดี

“ชีวิตที่งดงามหมายความว่าต้องเป็นชีวิตที่มีประโยชน์ ต้องเป็นชีวิตที่มีความส่ง่งาม ต้องเป็นชีวิตที่มีความ มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์.”

ถ้าเราเริ่มต้นตั้งใจจริงๆ มันก็จะไม่มีโอกาสเลapseไปได้

จากที่ถามผู้ว่า ในชีวิตที่ผ่านเริ่มต้นมา ผู้ใดคาดหวังหรือฝันไว้มีอะไรบ้างตั้งแต่อีต ปัจจุบัน และอนาคต ผู้อยากรียนอาจารย์เหมือนกับที่ได้กราบเรียนไว้ในหลายๆ แห่งว่า ในอีตขณะที่เป็นเด็ก ผู้เป็นคนมีความฝันค่อนข้างมาก ผู้คิดว่าการที่ผู้มีความฝันค่อนข้างมาก อาจเป็นเพียงความเป็นคนมีฐานะทางเศรษฐกิจด้อยกว่าคนอื่น เลยจำเป็นต้องผันเพื่อความอยู่รอด คนที่มีฐานะด้อยทางเศรษฐกิจถ้าไม่ผันหรือผันไม่เป็นจะยิ่งทำให้ชีวิตยิ่งหดหู่ การเรียน การดำเนินชีวิต ก็คงจะไปไม่รอดแน่ๆ ดังนั้นจึงจำเป็นจะต้องมีความฝัน ผู้เลยคิดมาแต่ไหน แต่ไร่ว่า คนเราถ้า想 ถ้าด้อยโอกาสต้องหัดฝัน และที่น่าเป็นห่วงคนเราที่จะฝันเป็น ฝันได้ มันจะต้อง

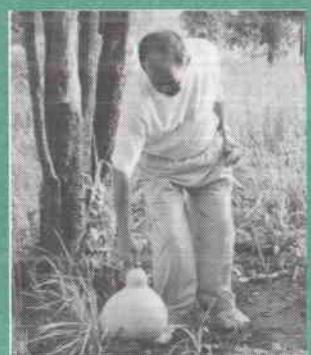
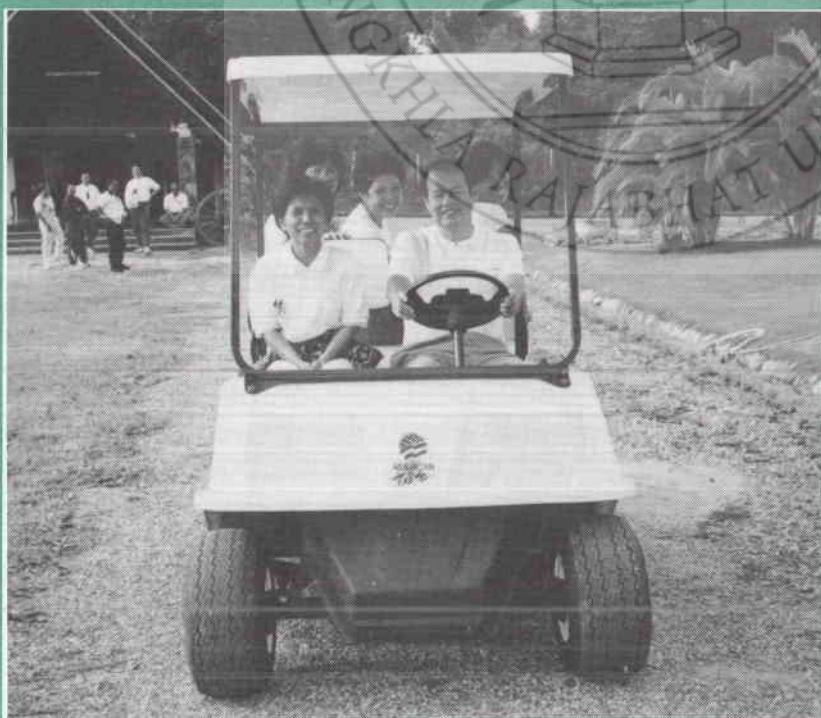
เป็นคนมีการศึกษาด้วย คนเราต้องอ่าน ต้องมีการศึกษา จึงจะมีความฝันได้ ดังนั้นจึงอยากให้คนงาน คนด้อยโอกาสต้องพยายามเรียนหนังสือ จะได้ฝันเป็น ความคาดหวังหรือความฝันของผู้ตอนเด็กๆ ผู้ไม่มีการคิดเรื่องอื่นเลยคิดเรื่องเรียนอย่างเดียว เป็นสิ่งที่คิดเป็นอยู่เรื่องเดียว กิจกรรมอื่นก็ไม่มีความหวังจะทำ คิดแต่เรียนว่าทำอย่างไรจะเรียนให้สูงที่สุดเท่าที่จะทำได้ นี่จุดมุ่งหมายตอนผู้ยังเด็กๆ อยู่ ตอนเด็กผู้มีความเชื่อซึ่งเกิดจากการอ่านหนังสือว่า การเรียนเป็นทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิต ถ้าเรียนได้ก็เหมือนมีใบเบิกทางไปสู่ความสำเร็จ ไปสู่ความสุข

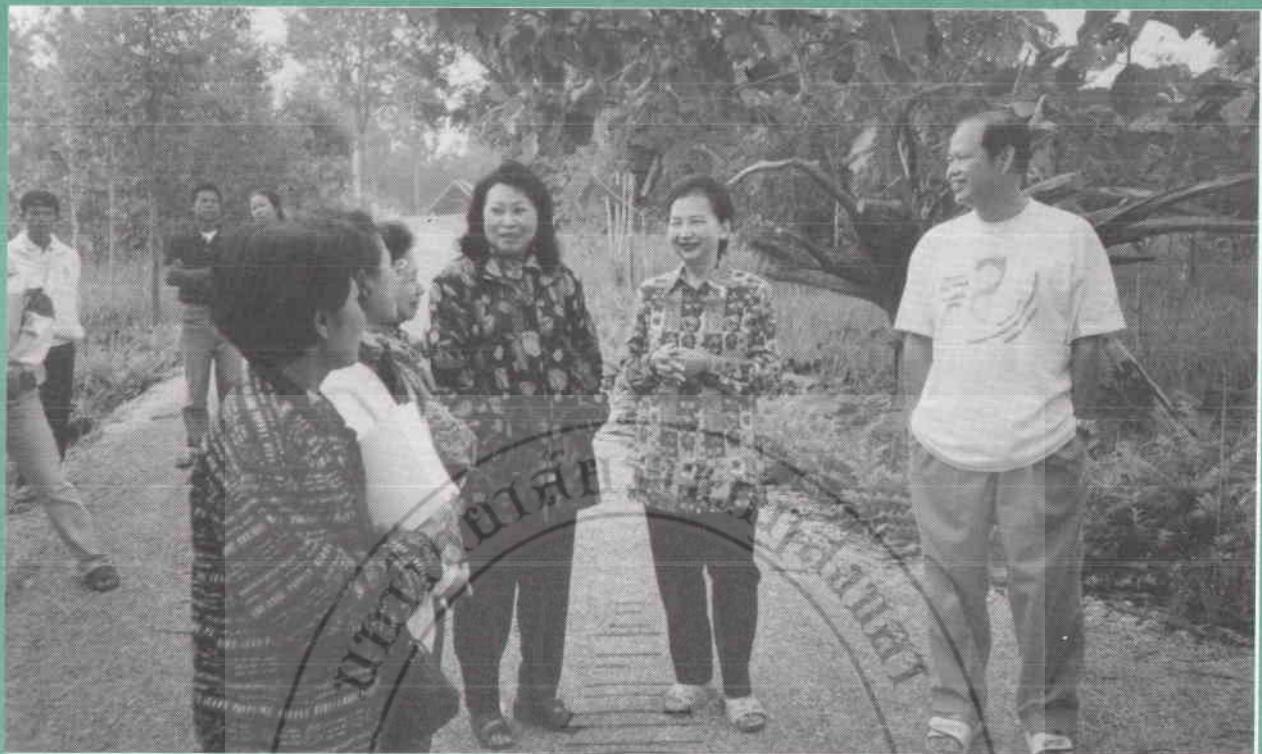
พ่อเรียนได้เลยวัยเด็กเริ่มคิดต่อไปและคาดหวังในระยะต่อมาห่วงว่าเราเรียนหนังสือได้แล้วน่าจะได้มีโอกาสทำประโยชน์แก่

ส่วนรวมค่อนข้างมาก และขณะเดียวกันก็อยากรู้ใจคนด้วยว่า ตัวเองน่าจะประสบความสำเร็จค่อนข้างสูงในชีวิตรากฐาน อาจารย์คงนึกออก สมัยที่ผมจบปริญญาเอก เมื่อประมาณปี 2504 ในขณะนั้นประเทศไทยเรามีคนจบปริญญาเอกมีไม่นัก โดยเฉพาะทางเศรษฐศาสตร์มีน้อยมาก ดังนั้นเด็กหุ่มๆ คนหนึ่งที่จบปริญญาเอกกลับมา ก็ต้องมีความคาดหวังว่า เอ๊ะ! เราจะเป็นใหญ่ ซึ่งมีรู้เป็นใหญ่ไปทำไม่ สมัยก่อนคำว่า “อธิบดี” ใหญ่มาก ในปี 2504 นั้น อธิบดีเกือบไม่ใช่คนธรรมดា สมัยนั้นยังไม่คิดจะเป็นปลัดกระทรวงไม่เคยคาดหวัง เริ่มคิดอย่างจะเป็นปลัดกระทรวงได้ก็ตอนที่ได้รับการโปรดเกล้าฯ ให้เป็นชั้นพิเศษ ประมาณปี พ.ศ.2510 ซึ่งอายุค่อนข้างน้อย 33 ปีเท่านั้น ก็เลยคิด เอ๊ะ เราได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

ให้เป็นชั้นพิเศษ เมื่ออายุ 33 ปี มันน่าจะก้าวหน้าเป็นปลัดกระทรวงได้ เริ่มคิด แต่จริงๆ มันไม่เป็น ชีวิตหลังจากนั้นเป็นเวลา ยาวนานมาก ที่ไม่ได้ไปได้ไกลนัก แม้ต่อสุดท้ายอย่างที่อาจารย์ทราบ เราก็คิดว่าเราควรจะได้ไป แต่เมื่อก็ใช้เวลานานเหลือเกิน ความคาดหวัง นอกจากว่าตอนแรก คาดหวังเรื่องการเรียน ต่อมาคาดหวังไว้ในเรื่องการทำงาน ต่อจากนั้น ก็เริ่มคาดหวังเรื่องครอบครัวคิดว่า คนเราจะให้มีความสุข ความสำเร็จด้วย น่าจะมีความสำเร็จในด้านครอบครัวด้วย ตอนเด็กๆ ผมอาจเป็นเด็กที่ครอบครัวไม่อบอุ่นนัก ครอบครัวเราจน พ่อก็เสียไปตั้งแต่เด็กๆ แม่ก็ต้องพาห้องๆ อยู่เพื่อตั้งแต่เด็กๆ ดังนั้นจึงหวังมากๆ ที่จะมีครอบครัวที่อบอุ่น เราต้องสร้างในสิ่งที่เราไม่มีให้ได้ นี่ก็หวังว่าเราต้องมีภรรยาที่ดี ต้อง

มีลูกที่ดี ไม่คิดอย่างมีลูกเก่ง แต่ อย่างมีลูกดี นี่เป็นความหวังในอดีต คิดเพียงแค่นี้ ไม่ได้คิดอย่างเป็นใหญ่เป็นโต มีอำนาจวาสนา หรือมีอิทธิพล ไม่เคยคิด เพราะฉะนั้นจะเห็นว่า ผู้รู้สึกว่าผมถึงจุดที่ได้ทุกอย่างแล้ว เร็วพอสมควร พอดitonที่ผมได้เป็นปลัดกระทรวง การคลัง ผู้กำลังเข้าไปบังอยู่ในห้องชาน่าอยู่คุณเดียวและได้รับทราบว่า ปลัดกระทรวงการคลังได้เสียชีวิตบนเครื่องบิน ผู้มองยังไม่ได้รับแต่ตั้ง เพราะเพิ่งทราบข่าวท่านเสีย เข้านั้นพอได้ข่าวผมจะเข้าห้องชาน่าเพื่อออกกำลังก่อนเข้าประชุม ซึ่งมักจะออกกำลังกายนิดหน่อยก่อน ตอนที่ไปนั่งกีฬือว่าอย่างไรเสีย เขากองต้องตั้ง เราเป็นปลัดกระทรวง ก็นึกว่าเอ๊ะ เรา ก็ได้มาถึงจุดนี้แล้วก็พอใจ จะนานหรือไม่นานก็ได้เป็นแล้ว ก็มีความสุขเหมือนเด็กๆ เพราะเป็นสิ่งที่เราหวังไว้ พอดีแล้ว หลังจากนั้น ผมไม่อยากได้อะไรอีก ไม่เคยคิดอย่างเป็นรูปนั่นหรือ มีคนมาพูดมาหากทางหนาหลายครั้ง แต่ไม่มีความทายอย่างใด ความทายอย่างใด ได้หายไปจากตัวผม เมื่อไรก็ไม่ทราบ ผู้รู้สึกว่าผมพอก ความพอ

“ผม”ไม่อยากได้อะไรอีก ไม่เคยคิดอยากรับเป็นรัฐมนตรี มีคนมาพูด มา妄บatham หลายครั้ง แต่ไม่มีความทะเยอทะยาน ความทะเยอทะยานได้หายไปจากตัวผม เมื่อไรก็ไม่ทราบ ผมรู้สึกว่าผมพอ ความพอ ผมอาจจะเร็ว ผมจึงไม่ต้องการได้ในสิ่งอื่นอีกเลย”

ผมอาจจะมาเร็ว ผมจึงไม่ต้องการได้ในสิ่งอื่นอีกเลย

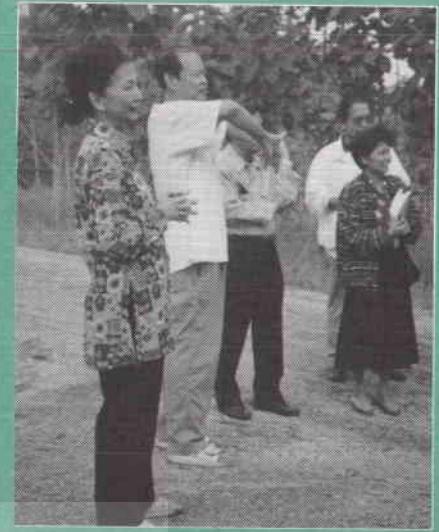
ในขณะนี้ ในปัจจุบัน จาก การที่ผมได้หวังเป้าหมายของตัวเอง ตามขีดจำกัดจำนวนหนึ่ง ผมคิด ว่าผมได้เข้าถึงเป้าหมายเรียบร้อยแล้ว ดังนั้นความทะเยอทะยาน ของผม มันจึงได้หายไปหมด มัน ไม่มีเหลืออยู่ ขณะนี้จึงไม่อยาก เป็นอะไรเลย มีสิ่งที่อยากอยู่นิดหน่อยก็คือ อยากรำคาญให้เป็น

ประโยชน์เพื่อส่วนรวม ไม่อยากเป็น คนแก่ที่ไรประโยชน์ อยากรักคนแก่ที่ยังมีประโยชน์ ช่วยเหลือ สังคมได้บ้างเล็กๆ น้อยๆ แต่ก็ไม่อยากเข้าไปเกี่ยวข้องในการตัดสินใจใหญ่โตอะไรต่างๆ เข้าไปมีอำนาจ แก่กันและกัน ไม่คิดเลย ไม่ทะเยอทะยานในสิ่งนั้น

ตอนนี้ความอยากรู้ที่มาก ที่สุดคือ อยากเป็นนักคิด คิดอะไร ออกมานักอ่านก่อนจะชีวิตเรา

หมดความคิด เหมือนสูตรสำเร็จในการครองชีวิตสักอย่างหนึ่ง อย่างให้เป็นสูตรง่ายๆ แต่ไม่เชื่อ ว่าจะคิดได้ แต่เป็นความทะเยอทะยาน อยากรักคนในขณะนี้

ในตอนนี้ผมเหมือนนักวิ่ง ที่คิดว่าได้วิ่งเข้าเส้นชัยเรียบร้อยแล้ว ไม่อยากวิ่งต่อ ตอนนี้ จึงอยากรักเป็นแต่คนเดียวเชียร์ไปรอบๆ สนาม อย่างเดียว ก็พอ แค่นี้เองที่บังต้องการอยู่

ถาม : ชีวิตของท่านที่ผ่านมา คือว่าได้ประสบความสำเร็จมาอย่างดี ชีวิตได้ตามเป้าหมายและน่าสนใจอย่างมาก และน่าจะคือได้ว่าเป็นชีวิตที่มีความสุข ในทัศนะของท่านคิดว่าความสุขในชีวิตมันเป็นอย่างไร คืออะไร อะไรที่น่าจะเป็นความสุขที่แท้จริง และทำอย่างไรที่ทำให้ชีวิตเป็นสุข

ดร.อรัญ : ผมขออนุญาตทำความเข้าใจ คำว่า ชีวิตมีความสำเร็จ ความสำเร็จนี้เป็นความสำเร็จในแง่ด้านของผลเท่านั้น แต่คนที่ว่าไปถ้าทำได้อย่างผิด จะเรียกว่าเป็นความสำเร็จทรหดไม่ น่าจะเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

การที่ผมคิดว่าผมประสบความสำเร็จ เพราะผมได้ตั้งเป้าหมายไว้เพียงแค่นั้นเอง เมื่อได้ทำแล้ว ผมคิดว่าผมพบรากับความสำเร็จพอใจ ส่วนการตามเกี่ยวกับความสุขที่แท้จริง ผมว่ามันเป็นอภิปรัชญา ผมไม่แน่ใจว่าใครจะหาเจอ แต่สำหรับผม เวลาพูดถึงความสุข ผมคิดว่าชีวิตจะมีความสุขได้สิ่งแรกที่มีความจำเป็นคือ ต้องมีความสำเร็จก่อน มนุษย์จะไม่มีความสุขหรือมีความสุขไม่ได้ถ้าไม่พบรากับความสำเร็จ แต่ความสำเร็จของแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับเป้าหมายที่วางไว้ของแต่ละคน ถ้าเรา妄想เป้าหมายไว้และทำได้ตามเป้าหมายนั้น โดยไม่เสียตังค์ดีศรีของความเป็นมนุษย์ ไม่ได้ไปวิงวอนขอร้องจากกรรม ผมถือว่านั้นคือการประสบความสำเร็จ หรือมีความสุข ผมคิดว่าอีกสิ่งหนึ่งคือ ต้องมีความสำเร็จอย่างมีเกียรติ มีตังค์ดีศรีด้วย ประสบความสำเร็จโดยที่ตัวเราเอง ยังมี

“คนมีความสุขได้ ต้องไม่ลืมตัว ต้องไม่อิจฉาริษยาผู้อื่น”

ความเคารพในตัวเองได้ ผมคิดว่า ความเคารพในตัวเองเป็นความสำคัญ ซึ่งมนุษย์มีความเคารพตัวเองได้ในทุกคน

แต่ในการที่จะประสบความสำเร็จอย่างมีเกียรติ มีตังค์ดีศรีและมีความสุขได้ เราต้องมีสิ่งที่อยู่ในใจ ในการคิดผมน่าจะ 2 อย่างคือ

หนึ่ง ความรู้จักพอของสำคัญมาก เลยกว่าเราทุกคนต้องรู้จักมีความพอใจในระดับหนึ่ง ที่ไม่เกินความสามารถของตนของมากนัก เพราะถ้าหากเราไม่มีความพอหรือมีความพอในระดับที่สูงเหลือเกิน แทนจะเป็นสุขกลับเป็นทุกข์ด้วยซ้ำไป เราไม่มีทางวิ่งตามความพอ วิ่งตามเท่าไรก็ไม่ทัน

ประการที่สอง ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นมากๆ ในการจะมีความสุข คือ อย่าได้มีความอิจฉาริษยาคนอื่น เพราะถ้าเรามีความอิจฉาริษยาคนอื่นไม่ว่าเรื่องทรัพย์สมบัติ ไม่ว่าเรื่องการเรียนเรื่องความสวยงาม กันที่ที่เราเริ่มอิจฉาริษยาคนอื่น ความสุขก็เริ่ม

จะไม่มี ในใจผมเมื่อผมมีความสำเร็จแล้ว ผมก็มีความสุขและอยากรหาความสุขที่ยั่งยืน ความสุขร้ายๆ ผมว่ามันเกิดขึ้นกับใครก็ได้ ไม่ว่าจะยากจนขนาดไหน ก็สามารถหาความสุขง่ายๆ ได้ เพียงแต่ว่าอย่าพยายามสร้างสนิมที่สูงเกินไป เกินความสามารถของตัวเอง ผมมองขณะนี้ก็ราศีความสุขของผม เมื่อผมคิดว่าผมประสบความสำเร็จแล้ว ผมก็พอใจและไม่เครียด ไม่มีความเครียดอยู่ในใจ พยายามหาความสุขจากการช่วยจากสิ่งแวดล้อม มีความสุขกับการที่ได้ให้หรือได้ช่วยเหลือผู้อื่นบ้าง เป็นความสุข และอีกอย่างที่ผมลืมพูดไปคือ เราต้องไม่ลืมอดีต ต้องรู้ตลอดเวลาว่าเรามาจากไหน ถ้าเราเริ่มลืมอดีต ผมเชื่อว่ามันเป็นความสุขที่ไม่ยั่งยืน ชั้กระยะหนึ่ง เราก็อาจลืมตัว “คนมีความสุขได้ต้องมีความพอต้องไม่ลืมตัว ต้องไม่อิจฉาริษยาผู้อื่น” นี้เป็นความคิดเห็นของผม ไม่ทราบว่าจะตอบของอาจารย์ได้ครบถ้วนหรือยัง

ถาม: ครับ คิดว่าคำตอบของท่านมีความชัดเจนมาก และไตร่ตรานว่าในขณะเดียวกันที่คุณเรามีจะประสบความสุข แต่สุขย่อมคู่กับทุกข์ มนุษย์มักมีปัญหาเกิดขึ้นในชีวิต ไม่ทราบว่าอีติที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันท่าน

มีวิธีการจัดการกับปัญหาในชีวิตของท่านอย่างไร ทั้งในด้านชีวิตการทำงานหรือชีวิตส่วนตัว ท่านมีวิธีการจัดการและแก้ไขอย่างไร โดยไม่ให้เกิดความเครียดหรือลดความทุกข์ลงไปได้

ดร.อรัญ: ผมคิดว่าความสุขกับความทุกข์เป็นของคู่กัน ไม่มีใครมีความสุขโดยไม่มีความทุกข์อย่างอาจารย์ว่า เว้นแต่จะพยายามทำให้ความทุกข์มีความหมายน้อยลง และเป็นสิ่งที่ผมพยายามทำ ผมคิดว่าวิธีการจัดการให้ความทุกข์น้อยลงหรือจัดการกับปัญหาชีวิต เราต้องมี 2 สิ่งในชีวิตอย่างแน่นอน คือต้องมีสติ และต้องมีความเข้มแข็ง ที่ผมบอกว่าเราต้องมีสติ หมายถึง เราไม่เป็นคนตัดสินใจอะไรผลลัพธ์ทันที จะต้องใจเย็น ออดทัน ยังไงให้ไวก่อน ผมเชื่อว่าถ้ามีสติเราจะแก้ปัญหาได้ และในการแก้ปัญหาชีวิต สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือเราต้องรู้สาเหตุของปัญหาเสียก่อน เพื่อที่ผ่านมาในชีวิตตอนเด็กๆ ผมมีปัญหามากมาย แต่ก็เป็นปัญหาขั้นพื้นฐาน คือ ทำอย่างไรจะจะอยู่รอด ทำอย่างไรให้มีกิน ไม่ใช่เป็นปัญหาลึกซึ้งอะไรเลย เป็นเพียงปัญหาให้มีกิน แต่ละเมือง ต้องพยายามให้มีกิน เพราะผมรู้ว่าถ้ามีกินปัญญาในการเรียนผมมีแรงๆ ถ้าไม่มีกิน ไม่มีท่ออยู่ทุกอย่างจะหมดไปด้วย ดังนั้นปัญหาที่ผมเจอตอนแรกๆ จึงเป็นปัญหา Basic ที่ผมพยายามให้มีกิน และผมก็สามารถแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้ด้วยในเวลาที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะ

แก้ปัญหาเหล่านี้ได้ แต่ผมคิดว่า การแก้ปัญหาเมื่อมันเกิดขึ้นแล้ว มนุษย์ที่มีสติอยู่ มีความเข้มแข็ง จะสามารถแก้ได้ แต่ผมอยากรู้จะเรียนอาจารย์ว่า มนุษย์จะต้องป้องกันตัวแต่ต้นเหตุ ทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดปัญหาในชีวิตจะหมายความกว่า แทนที่จะรอให้ปัญหาเกิดขึ้นแล้วมาแก้ไข พยายามให้เกิดปัญหาในชีวิตน้อยที่สุด ดังนั้น การใช้ชีวิตของเรารึจัดการพยาบาล ไม่ให้เกิดปัญหาที่สุด แทนที่จะต้องมาแก้ไขปัญหาที่หลัง ผมเชื่อว่ามนุษย์ทำได้ที่จะให้ชีวิตมีปัญหาน้อยที่สุด

สิ่งแรกที่เราต้องทำคือ จะทำอะไรก็ตามต้องคิดให้รอบคอบที่สุด ก่อนว่ามันจะก่อให้เกิดผลกระทบอะไรบ้าง อันนี้ผมว่าเป็นสิ่งแรกที่น่าต้องสนใจ

สอง เราต้องฝึกตนเองให้รู้จักความรับผิดชอบ ถ้าเราเป็นคนที่รับผิดชอบ เราจะไม่ทำอะไรที่เสี่ยงมากนัก

สาม เราจะต้องพยายามทำความดีให้มากกว่าความชั่ว เพราะถ้าเราเพียรพยายามทำความดีมากกว่าความชั่ว สิ่งที่จะเป็นปัญหาจะน้อยลง

ตอนเด็กๆ ปัญหานอกบ้านเป็นปัญหาน้อยที่สุด การมีกินมีอยู่ ผมเองก็ได้พยายาม ครั้งแรกเราจะช่วยตัวเองไม่ค่อยได้ แต่ผมก็ยังโชคดี ได้ไปขออาศัยวัดอยู่ได้ พ่อออกจากวัดไปกรุงเทพฯ ก็ได้เจอเพื่อนดีๆ ได้อาศัยเพื่อนอยู่ในระยะสั้นๆ พ่อเริ่มจะทำงานได้ก็ได้ทำงาน ทำอะไรก็ได้ผมทำทั้งนั้นขอให้มีการได้เงิน ได้มีที่อยู่ในชีวิตเบื้องต้นที่ผ่านมา

"คนเราไม่ว่าจะยิ่งใหญ่ มีอำนาจ
วาสนาแค่ไหน มีกำลังเป็นแม่ทัพ
เป็นผู้บัญชา การใหญ่โต ไม่มีใคร
ใหญ่จนรู้สึกว่าตนเองคือภูเขา ซึ่ง
ไม่ต้องพึงคราวได้ผลว่าทุกคนต้องพึง
สิ่งยึดเหนี่ยวเสมอ และเชื่อว่า
ศาสตราเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวที่ดีที่สำคัญ
ที่จะทำให้เราทุกคนอยู่ได้ในโลก
โดยไม่เบียดเบี้ยนกัน"

ถาม : ปัญหาในสังคมปัจจุบันซับซ้อนมากกว่าบุคคลมายที่ผ่านมา ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทำให้มีปัญหานี้ชีวิตยุ่งยากมากขึ้น ท่านจะมีข้อเสนอแนะต่อ ครอบครัว ต่อวัยรุ่น ซึ่งเดียวันนี้แก้ปัญหาด้วยการฟ่าตัวตาย ว่าควรจะทำอย่างไร ซึ่ง จะทำให้ลดภาวะความเครียดได้ และแก้ปัญหาตนเองได้

ดร.อรัญ : ต้องเห็นใจคนเดียวันนี้ โลกสมัยนี้มันซับซ้อนมากขึ้น มากกว่าสมัยรุ่นผมและ สมัยก่อนอย่างผมมีปัญหามาเมื่อกิน ออก จากบ้านไปอาศัยวัดได้ สมัยนี้อาจ จะไม่ได้ เพราะคนมันมากขึ้น ไม่ใช่ของง่ายเลย การต่อสู้จะยากขึ้น กรณีที่อาจารย์ยกตัวอย่างว่า เด็กวัยรุ่นฟ่าตัวตาย เราอย่าไปพูดว่า คนฟ่าตัวตายกันเยอะ ลองนึกถึงจำนวนคนที่ไม่ได้คิดฟ่าตัวตาย แบบเหลือเกิน แต่เราไม่ยกหรือกล่าวถึง จำนวนประชากรที่เรามี กว่า 60 ล้านคน ส่วนที่เป็นเด็ก ประมาณการ 1 ใน 3 อายุต่ำกว่า 20 ล้านคน มีคนฟ่าตัวตาย เท่าที่มีข่าวในระยะที่ผ่านมาไม่ถึง 100 คน

คนไม่ฟ่าตัวตายอีก 19 ล้าน 9 แสน 9 หมื่น 9 พัน 9 ร้อย คนนะครับ ดังนั้นถ้าเราไปมองว่าคนมาตัวตายเป็นจำนวนเท่าไร ต้องดูจำนวนคนที่ไม่ฟ่าตัวตายด้วย ผมยังมองเห็นอนเดิมว่า คนเราต้องมีสติ และยอมยากฝาก ถ้าผมฝากได้ ผู้ใหญ่ในบ้านเมืองผู้บริหารประเทศ ขณะนี้จำเป็นต้องเข้าใจการรับผิดชอบของเขาระบุ ผู้บริหารบ้านเมืองที่กล่าวถึง หมายถึง ทั้งฝ่ายบ้านเมือง ฝ่ายรัฐบาล และฝ่ายค้าน ต้องพยายามเข้าใจว่าตัวเขาระบุ แต่ละคนมีความหมาย คำพูดแต่ละคำ การกระทำแต่ละการกระทำ ส่วนมีความหมายมากๆ ถ้าคนเหล่านี้ในบ้านนี้จะร่วมกัน

สมานสามัคคีพอสมควรเพื่อแก้ปัญหาน้ำหนึ่งให้เด็กๆ เขาเห็นว่า ผู้ใหญ่ร่วมมือช่วยกันแก้ไข และมองไปในทางของความสำเร็จได้ ผมเชื่อว่าความเครียดในสังคมจะน้อยลงไป แต่ถ้าหากว่าคนจนคนว่างงาน เด็กต้องถูกออกจากโรงเรียน แล้วมาอ่านหนังสือที่บ้านเห็นฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายค้านทะเลกันทุกเรื่อง ใช้คำว่าทุกเรื่อง ซึ่งแทบจะไม่มีเหตุผลเลย ผมเชื่อว่า จะทำให้คนยิ่งเครียดมากขึ้น แต่ถ้าผู้ใหญ่ในบ้านเมืองหันมามองในเบื้องบ้าน ปัญหาที่มีอยู่มันแก้ไขได้ จริงๆ มันก็แก้ไขได้ถ้าร่วมมือกันแก้ไข ไม่คิดเข้า คิดเรา ผมเชื่อว่ามันแก้ไขได้ ความเครียดใน

สังคมจะน้อยลงไป豫豫 จะช่วยให้
ปัญหาต่างๆ เบากลับไป

วันนี้ไม่ใช่ชุดจบของประเทศไทย ผู้ไม่เคยเชื่อว่าจะเป็นชุดจบ ผู้ยังคิดว่าเป็นชุดเริ่มต้นที่ดีด้วย ช้าไป ที่เราได้มาต่อสู้ภาระวิกฤติ ด้วยกัน เพียงแต่ว่าเรามีความร่วมกันในภาระกันในภาระวิกฤติ ที่จริงผู้คิดว่าเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจเท่าที่ผู้จะนึกได้ ในชีวิตของมนุษย์ คือ ผู้ใหญ่ที่จะเลิกกันในภาวะที่ประเทศไทยวิกฤติ

ตาม : เป็นวิธีการในการจัดการ บริหารชีวิตที่เป็นตัวอย่างดีมากๆ อย่างเรียนตามว่าในการแก้ปัญหาชีวิตก็ต้องการแก้ปัญหาด้านใดก็ต้องศาสตร์ทั้งด้านคำสอน หรือพิธีกรรมต่างๆ ไม่ทราบท่านนายกคิดว่าในโลกปัจจุบันนั้นสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาได้มากน้อยแค่ไหน ในเมื่อทุกวันนี้ชีวิตดูค่อนข้างทุรนทุราย ร้อนรุ่ม ซึ่งอาจเป็นผลจากการห่วงจากศาสนา หรือไม่ ชาวพุทธเรานั้นก็ไม่ได้นึกถึงคำสอนเท่าที่ควร ไม่ทราบว่าท่านมีความคิดเห็นอย่างไร รวมทั้งแนวการสอนที่ถูกต้องทางศาสนา มันควรเป็นอย่างไร อย่างไร ตอนนี้ยังมีชาวบ้านสัก ก็มีดีเบือนหรือเบียงเบนไปจากแนวทางที่ถูกต้องของชาวพุทธเรา ไม่ทราบท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

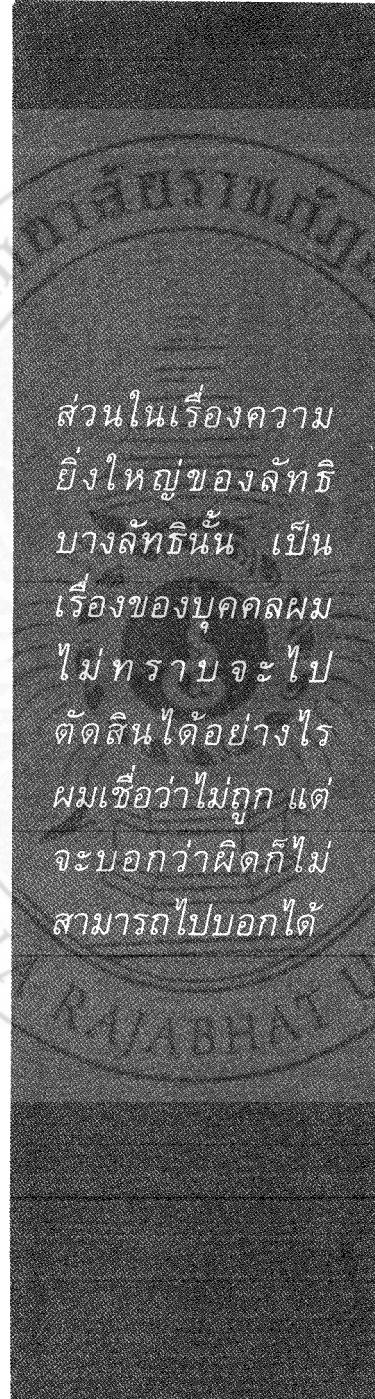
ดร.อรัญ : มาถึงเรื่องศาสนา เป็นเรื่องที่ผมมีความสนใจน้อยที่สุด ทั้งๆ ที่ผมควรรู้เรื่องศาสนามาก ที่สุด เพราะในชีวิตผมโถม่าได้ ก็ เพราะวัด อญ្យรอดในวัยเด็ก ก็ เพราะวัด ผมอยู่วัดมาประมาณ 6 ปีเต็ม และเคยบวชเป็นพระภิกษุในพุทธศาสนาแล้ว แต่จริงๆ แล้วผมก็ยังไม่เคยเข้าถึงแก่นแท้ของศาสนา และไม่แน่ใจว่าแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาคืออะไร เคยคิดว่าแก่นแท้ของศาสนาพุทธเท่าที่ฟังดู ก็มีเรื่อง 2 เรื่อง ที่น่าจะเป็นแก่นแท้คือ เรื่องความไม่แน่นอนของสรรพสิ่งทั้งหลาย และเรื่องที่จะไม่

ต้องไม่ติดยึด คือ ไม่มีตัวกฎ ไม่มีของกฎ แต่ผมเองก็ไม่เคยมีสิทธิ มีความสามารถเข้าถึงเลย ผมเองคำสอนทางศาสนาที่ได้ยึดถือเป็นหลัก ยึดประจำใจผมเป็นปรัชญาระดับต่ำกว่านั้นก็คือ เรื่องที่ผมเชื่ออยู่ตลอดเวลาว่า ทำดีได้ ทำชั่วได้ ชั่ว และเรื่องทางสายกลาง และผมเชื่อว่าในด้านศาสนาอื่น ผมก็ไม่ได้มีความรู้ แต่เชื่อว่าคำสอนของศาสนาหนึ่งศาสนาใด ล้วนเป็นสิ่งจำเป็นที่ยึดเหนี่ยว เป็นแสงสว่างที่จะนำคนเราครองชีวิตไปสู่ความสุขได้ ถึงแม้ว่าอย่างไรก็ต้องอาศัยความเชื่ออยู่ด้วยจำนวนหนึ่ง และต้องมีพิธีกรรมอีกจำนวนหนึ่ง เพื่อทำให้ความเชื่อเหล่านี้มั่นคง มั่นคงดี สิทธิชั้น มนุษย์ยังต้องการสิ่งเหล่านี้

ความสำเร็จในการทำงาน และผมคิดว่าผมมีความสุข แต่ถ้าไม่มีหลักศาสนา yied เนี่ยขออยู่ ผมอาจไม่ถึงความสุขที่ผมพูดถึงก็ได้ ผมเชื่อว่าทุกศาสนาจะนำไปสู่สิ่งเหล่านี้อย่างที่ผมได้เรียนอาจารย์ไว้ในการพูดคุยครั้งหนึ่งว่า คนเราไม่ว่าจะยังไง มีอำนาจ วาสนาแค่ไหน มีกำลังเป็นแม่ทัพเป็นผู้บัญชาการใหญ่โต ไม่มีใครใหญ่จนรู้สึกว่าตนเองคือภูษา ซึ่งไม่ต้องพึ่งคราได้ ผมว่าทุกคนต้องพึ่งสิ่งยึดเหนี่ยวเสมอ และเชื่อว่าศาสนาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวที่ดี ที่สำคัญ ที่จะทำให้เราทุกคนอยู่ได้ในโลกโดยไม่เบียดเบี้ยนกัน ผมเองก็รู้สึกเป็นห่วงในเรื่องบางเรื่อง เช่นพิธีกรรมทางศาสนาอย่างที่อาจารย์ได้พูดไว้ พิธีกรรมบางที่ก็จำเป็น ศาสนาถ้ามีแต่คำสอน ไม่มีพิธีกรรมคงไม่ได้ม้อ)y่างศาสนาพุทธที่ครอบคลุม เช่นเป็นปรัชญา ก็ต้องอาศัยความเชื่ออยู่ด้วยจำนวนหนึ่ง และต้องมีพิธีกรรมอีกจำนวนหนึ่ง เพื่อทำให้ความเชื่อเหล่านี้มั่นคง มั่นคงดี สิทธิชั้น มนุษย์ยังต้องการสิ่งเหล่านี้

ถาม : ในความเห็นของท่านนายกฯ ช่วงเกี่ยวกับแนวการสอนของศาสนาพุทธบางส่วนนัก มีพิธีกรรม มีการก่อสร้างวัดถูกใหญ่ โถมโหพารอย่างที่เป็นช่าว ในความคิดเห็นส่วนตัวท่านมีทัศนะอย่างไร

ดร.อรัญ : อย่างที่ได้เรียนไปแล้ว ผมไม่ได้คิดตามเรื่องนี้มากนัก โดยหลักข้อเท็จจริงของประเทศไทยนั้น ผมคิดว่าการสร้างถาวรวัดถูกทางศาสนาที่ยิ่งใหญ่ต่างๆ เหล่านี้ ถึงแม้ไม่ใช้ลักษณะที่อาจารย์พุดถึงก็ตามแต่ ก็เป็นสิ่งไม่ถูกต้องอยู่แล้ว ไม่ควรจะทำ เพราะมีความจำเป็นด้านอื่นทางสังคมต้องทำก่อนอีกมาก ส่วนในเรื่องความยิ่งใหญ่ของลักษณะ ลักษณ์นั้น เป็นเรื่องของบุคคลผู้ไม่ทราบจะไปตัดสินได้อย่างไร ผมเชื่อว่าไม่ถูก แต่จะบอกว่าผิดก็ไม่สามารถไปบอกได้ คนหมูมากเชื่อไปอย่างนั้น เราไม่รู้จะทำอย่างไร เนื่องกัน ผมออกความเห็นได้ยากจริงๆ

ถาม : บ้านเมืองไทยมีหลายศาสนา ชีวิตท่านโชคดีได้มีวัดกล่อมเกล้า ทำให้มีสติ สงบ ใน การแก้ปัญหา วันนี้ศาสนาอย่างที่ ความจำเป็น ถ้าท่านจะฝากรแนวความคิดไปถึงบุคคลในวงการศาสนา ชึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษา อย่างใกล้ชิด ท่านอยากฝากรแนวคิดในการจะปรับเปลี่ยนแนวการดำเนินการในวงการนื้อย่างไรบ้าง

ดร.อรัญ : ในความรู้สึกผมศาสนามีส่วนช่วยได้มากเหลือเกิน เพราะมนุษย์ไม่มีที่พึ่ง เพราะอย่างที่เห็นในประเทศไทยของเรา บางที่เรามีหันไปพึ่งนักการเมือง นักการเมืองก็มักจะเละกัน มันหาที่พึ่งยากเหลือเกิน ในการสู้ชีวิตนั้น เราต้องยกไปหาผู้บุคคล ผู้บุคคลจะเป็นแหล่งสุดท้าย ถ้าผมเป็นคนในวงศาสนาได้ก็ตามแต่ ระยะนี้สิ่งที่ประชาชนต้องการที่สุดก็น่าจะเป็น 2 เรื่อง

1 เรื่องสติ สอนให้เขามีสติให้เข้าใจเย็นๆ ให้รอจังหวะโอกาส ให้แก้ปัญหาโดยมีเหตุ มีผล การมีสติเป็นสิ่งที่จำเป็น อันดับหนึ่ง

“ถ้าผมอยู่ใน
วงการศาสนา
 ผมจะสอนเขา
 ในเรื่อง 2 เรื่อง
 นี้ คือ ให้เขามี
 สติ และมี
 ความมั่นใจ”

2 ให้เขาก็นำข้อเท็จจริงของชีวิต ชีวิตมันมีขึ้นมีลง ผู้เชื่อว่า มันลงด้วยความบกพร่องของมนุษย์เรา แต่มันก็สามารถขึ้นมาใหม่ได้ด้วยการตั้งใจแก้ปัญหาของมนุษย์

ผมคิดว่าถ้าผมอยู่ในวงการศาสนา ผมจะสอนเขาในเรื่อง 2 เรื่องนี้ คือ ให้เขามีสติ และมีความมั่นใจ ทุกอย่างมันมีขึ้นมีลง มันลงได้อันเกิดจากความผิดพลาดในอดีตของสังคมเรา มันก็ต้องดีขึ้นได้ถ้าเราปรับเปลี่ยนช่วยกันแก้ไขต่อไป

ศาสนาจะเป็นสิ่งที่ช่วยได้อย่างมาก เพราะด้านอื่นๆ ดูจะ

ทะเลาะกันไปทุกแห่ง มีความแตกต่างด้านความคิดสูงมาก ถ้าใครคิดออกมากอย่าง อีกคนก็ต้องคิดออกไปอีกอย่าง ถ้าศาสนาจะช่วยผู้เชื่อว่าศาสนาจะช่วยให้มนุษย์มีสติ และความตระหนักรู้ในข้อเท็จจริงของชีวิต ผู้เชื่อว่าไม่มีสัตว์ใดในโลกที่จะฉลาด สามารถแก้ปัญหาได้ทุกปัญหาอย่างมนุษย์ เพียงแต่มนุษย์ต้องตั้งสติให้ได้ก่อน และมนุษย์ต้องเริ่มมองโลกในแง่ความเป็นจริง ถ้ามนุษย์มองโลกในแง่เครื่องของตลอดเวลา ผู้เชื่อสติปัญญา สมอง ก็จะเสื่อมไป ความสามารถในการแก้ปัญหาก็จะด้อยลงไป

ถาม : สังคมสังขลา สังคมราชภัฏสังขลาเป็นสังคมมีน้ำใจ เช้าใจในความหลากหลายทางศาสนา ชุมชนแห่งนี้จึงให้โอกาสอาจารย์ นักศึกษาได้อย่างดี เป็นสังคมของคนแห่งหนึ่ง

“บังคนเอา
ศาสนาไปใช้ใน
ทางที่ไม่ถูกต้อง
เอาศาสนาไป
ใช้เป็นเครื่อง
มือหากิน ซึ่งไม่
ใช่เลย”

ดร.อรัญ : ผมมีความคิดในชีวิตผมมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์2สิ่งที่ผมจะไม่วิจารณ์ คือ ศาสนาของคนอื่น ที่คนอื่นเขาเชื่อถือ และ พ่อแม่ของคนอื่น

สองสิ่งนี้ต้องไม่วิจารณ์ เป็นสิ่งที่ผมถือว่าศักดิ์สิทธิ์ พ่อแม่ใคร ครรภ์ ต้องคิดว่าดี ศาสนาไครก็ย่อมคิดว่าดี และเชื่อว่าโดยพื้นฐานของความดังใจ ของศาสนาของแต่ละศาสนาที่อุตสาห์เสียสละชีวิตความยากลำบากทั้งหลาย เพื่อปลูกฝังสิ่งที่เป็นคำสอนทางศาสนา เขาต้องอดทน ได้สร้างสิ่งที่ดี เพียงแต่สิ่งเดินนี้เราต้องนำมาใช้ให้ถูกต้อง บังคนเอาศาสนาไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง เอาศาสนาไปใช้เป็นเครื่องมือหากิน ซึ่งไม่ใช่เลย

ถาม : ในโอกาสที่ท่านได้ให้เกียรติรับตำแหน่งนายกสภाประจำสถาบัน ทำให้พวงเรามีโอกาสรู้จัก และได้เรียนรู้จากท่าน ท่านเป็นแบบอย่างให้กับชาวสถาบันราชภัฏสังขลา ได้อย่างดีแบบอย่างของการใช้ชีวิต แบบอย่างในการบริหาร และอื่นๆ อย่างเรียนตามท่านว่า ท่านได้ยึดถือ อะไรเป็นแบบอย่าง และเหตุใดจึงได้ยึดถือและครองราชต่อท่านเหล่านั้น

ดร.อรัญ : ตั้งแต่ผมเด็กๆมา ผมคิดว่าผมมีปัญหามากกว่าคนอื่นๆ เพราะผมเป็นเด็กด้อยทางเศรษฐกิจ แต่ผมเป็นคนโชคดีในเรื่องการติดตอกับบุคคลอื่น ผมมีโอกาสได้เจอกันที่เมตตาให้ความรักให้ผมเสมอ ไม่ว่าในยามไหน ก็ตามแต่ ผมถือว่าเป็นความโชคดีมากกว่าคนอื่นๆ

ความจริงเคยเรียนครอต่อ ไครหลายคน การใช้ชีวิตวัยเด็กของผมเป็นแบบคนจนๆ พ่อแม่ครอบครัวก็ยากจน พอมารู้ว่าดี มีเพื่อนเด็กวัด เด็กข้างวัดส่วนใหญ่แล้วดีใจว่าสักก็เป็นครอบครัวคนจนๆ ตัวเองก็เหมือนจะรู้สึกว่า คนเงื่องเป็นคนไม่มีความเป็นคนมีกิริยาแบบที่เรียกว่าผู้ดี แต่ตั้งแต่

เด็กๆ มาผมก็ไม่เคยใช้คำหยาบน้อยครั้งมาก 60 กว่าปีในชีวิตผม ผมคิดว่าผมใช้คำหยาบไม่ถึง 10 ครั้งที่คำหยาบออกจากปากผม แต่ในแห่งสักคราว ผมมีสماคำที่แย่มาก ก็มีเพื่อนบางคนใช้คำสุภาพไม่เป็นเลยก็มี แต่ผมไม่ได้ใช้คำสุภาพเก่งเลยในตอนเด็กๆ เพียงแต่ไม่ผุดคำหยาบ สมัยเด็กที่เรียนห้องสีอ ผมมีครูที่ดีอยู่หลายคน ที่ผมมีโอกาสกล่าวถึงเสมอ คือ ครู 2 คน คือ ครูเบียร์ เจริญวัฒนา ซึ่งเคยเป็นครู โรงเรียนมหาวิทยาลัย ตอนต่อมาได้เป็นผู้พิพากษา ภาษาไทยได้เป็นปลัดกระทรวงยุติธรรม มาเป็นประธานป.ป.ป. ในตอนหลัง ท่านเป็นแบบอย่างในการครองชีวิต เป็นบุคคลที่มีความพยายาม มี

ความตั้งใจดีต่อผู้อื่น เป็นบุคคลที่อยากรهنผู้อื่นได้ดี ท่านได้ติวิชา ผมมากมากมาย เป็นคนที่ผมถือว่า มีความบริสุทธิ์ผุดผ่องมากเหลือเกิน ครูอีกคน คือ คุณหญิงสุชาดา อิริวัฒน์ สกุลเดิมคือ สุจิริตกุล ท่านเป็นแบบอย่าง สอนให้ผมมีบุคลิกภาพเป็นผู้ดี อย่างที่ผมมีในตอนหลังๆ นี้ มาจากสุภาพสดใบท่านนี้ มากที่เดียว ผมอยู่วัดก็ต้องไหว้พระ แต่ไหว้คนไม่ค่อยเป็น คุณหญิงสุชาดา เป็นคนอบรมผมว่า การออกกำลังกายมือขึ้นประนมเป็นสิ่งที่ออกกำลังน้อยที่สุด แต่เป็นสิ่งที่ได้รับความเมตตา รักใครจากบุคคลอื่นอย่างมากมาย คุ้มค่ามากที่สุด ผมอยู่วัดตอนเด็กๆ การกินอาหารก็ต้องแบ่งกัน เพราะที่วัด

ของไม่ค่อยพอก็ต้องแย่งกัน ไม่ค่อยสุภาพ เดี๋วดathanอาหารเร็ว ไม่มีสมบัติผู้เดียว ไม่ได้เดี่ยวนานๆ ถ้าขึ้นเดียวนานๆ เพื่อนคงกินหมัดไปเสียก่อน จนไปบ้านคุณหญิงสุชาดาในวันหนึ่ง ท่านเมตตาให้ทานข้าวที่บ้าน ตามประสาเด็กวัดก็ต้องทานเร็ว ก็ เพราะไม่เคยทานข้ามานี่ชีวิต คุณหญิงสุชาดาได้พูดคำพูดซึ่งผมจำมาจนถึงเดี๋ยวนี้ ท่านบอกว่า “อรัญญอยู่ที่นี่ทานข้าวช้าๆ ก็ได้นะ” เป็นสติที่ให้ผมมาและบุคลิกของท่าน ท่านเป็นผู้ดี เป็นแบบอย่างกุลสตรีในความรู้สึกของเรา เราเป็นคนบ้านนอก ท่านเป็นคุณหญิงมาจากกรุงเทพฯ จบปริญญาอักษรศาสตร์บัณฑิตมา รูปร่างหน้าตาดี มีคุณพ่อเป็นผู้พิพากษาศาลภาค เป็นสุภาพสตรีที่คิดว่าลองมาจากไหนก็ไม่ทราบ มาตกลอยท่ามกลางพวกรา พวกเราระหว่างมากๆ และยึดถือท่านเป็นแบบอย่างอยู่เรื่อยมา

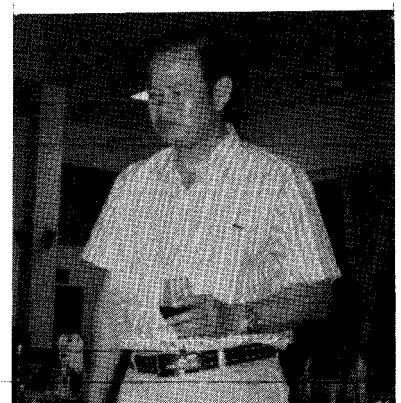
ผมไปเรียนหนังสืออยู่ที่กรุงเทพฯ ในคณะเศรษฐศาสตร์ monoc ดีมีโอกาสเจอกับอาจารย์ดร.ป่วย อึ้งภากรณ์ ที่นั่น ท่านก็มาสอนหนังสือที่นั่น ท่านชวนผมไปสอนเข้าทำงานที่กระทรวงการคลัง ได้มีโอกาสไปเป็นเลขานุการท่านอยู่ระยะเวลาหนึ่ง ท่านเป็นแบบอย่างของคนที่พยายามทำอะไรเพื่อสังคม และไม่พยายามเอาอะไรคืนจากสังคม เป็นคนดีที่สุดที่

ผมได้เคยมีโอกาสพบเห็น ผมไม่เคยบอกใคร ผมเป็นคนเคราะห์ฟ่อมาก แต่ผมเคราะห์รักอาจารย์ป่วยมากกว่าฟ่อผมอีก ในความรู้สึกที่เป็นอยู่จริงๆ

แบบอย่างจากคนเหล่านี้ เป็นแบบอย่างในตอนเด็กๆ คือ 2 ท่าน ครูเชียร์ และคุณหญิงสุชาดา แต่ในตอนผมได้ทำงานคนที่มีอิทธิพลต่อผมอย่างยิ่ง เป็นแบบอย่างแก่ผมอย่างยิ่งคือ อาจารย์ดร.ป่วย แต่ต่อจากนั้นในชีวิตราชการ ผมเจอเจ้านายอีกหลายท่าน อาจจะมีหลายท่านที่ผมรู้สึกว่าไม่ค่อยดีนัก แต่หลายท่านก็ดี

มาก เป็นแบบอย่างในการทำงาน เป็นแบบอย่างในการครองชีวิต ทำให้เราเป็นนักบริหารที่ดีขึ้น ผมคิดว่าผมมีแบบอย่างหลายคน ถ้าจะยกตัวอย่างอีกคนไม่ครบถ้วน แต่ 2 ท่านนี้ คิดว่าคงต้องขอกล่าวถึง

“ถ้าผมเปลี่ยนไปเกิดเป็นลูกคนมีเงิน ความประพฤติปฏิบัติหลายอย่าง ผมอาจจะเปลี่ยนแปลงไป และไม่ประสบความสำเร็จขนาดนี้ก็ได้”

ถาม : อย่างเรียนถ้าถึงคุณครูท่านคุณหญิงสุชาดา ถีระวัฒน์ไม่ทราบยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ ท่านได้เคยมีโอกาสพบท่านอีกหรือไม่หลังจากได้ประสบความสำเร็จในการงานและชีวิตที่ผ่านมา ในฐานะครูได้มีโอกาสกล่าวถึงท่านว่าอย่างไรบ้าง หรือรู้สึกอย่างไร

ดร.อรัญ : ผมไม่ทราบความรู้สึกของท่าน คงต้องเรียนถ้าทำนั้นแต่คิดว่าท่านคงสบายใจ เพราะท่านรักผม ท่านได้ให้ความเมตตาต่อผมมากมากกว่าครหหลายครั้น พอว่าจะเป็นจุดอ่อนของคุณครูที่เป็นสุภาพสตรี ซึ่งมักจะลำเอียงถ้าลูกศิษย์คนไหนเรียนหนังสือเก่ง อาจารย์จะรักมากกว่าคนอื่น คุณหญิงสุชาดา ก็ไม่มีข้อยกเว้นในด้านนี้ วันจันทร์หน้าผมได้นัดท่านไปรับท่านทานข้าวในวาระขึ้นปีใหม่ ตัวท่านกับสามีท่านในวาระปีใหม่

ถาม : แม้ว่าท่านจะผ่านอดีตและประสบความสำเร็จในชีวิตมาอย่างน่าภาคภูมิใจ แต่ถ้าท่านมีโอกาสเลือกได้ในชีวิต หรือเปลี่ยนแปลงชีวิตได้ในบางตอน ท่านคิดว่า ท่านจะเลือกหรือเปลี่ยนแปลงในด้านใด ช่วงใดเพื่อให้ชีวิตได้สมบูรณ์ งดงามและสามารถทำประโยชน์ต่อผู้อื่นตามความตั้งใจของท่านได้รวดเร็ว หรือดีกว่าที่ผ่านมา

ดร.อรัญ : ถ้าถ้าผมตอนนี้คำตอบนี้คงผิดจากคำตอบถ้าถ้าผมเมื่อ 20 ปีที่แล้ว ผมคงตอบไม่เหมือนตอนนี้ เป็นเรื่องตอบยากแต่สิ่งแรกที่ผมขอเรียนจากอาจารย์ก็คือว่า จริงๆ ผมไม่อยากเรียนว่า ว่าชีวิตของผมรู้สึกภาคภูมิใจ แต่ผมรู้สึกพอใจในสิ่งที่ผมทำมา ผมพอใจ ผมทำได้ตามเป้าหมายที่ผมได้วางไว้ ผมเชื่อว่าผมพอใจ แต่การจะภูมิใจอย่างมากมายนั้นไม่น่าจะเป็น

ถ้าถ้าผมผิดว่าผมกลับไปอีกได้แล้วสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เคยมีคณถ้าผมหลายครรภ์ในชีวิตถ้ามองในแง่ปัจจุบันนี้ ขณะนี้ผมจะบอกว่าไม่เปลี่ยนไม่อยากเปลี่ยน สิ่งที่ผ่าน เป็นมาแล้วนั้นเป็นชีวิตชีวิตที่สมบูรณ์ ถ้าผมเปลี่ยนไปเกิดเป็นลูกคนมีเงิน ความประพฤติปฏิบัติหลายอย่าง ผมอาจจะเปลี่ยนแปลงไป และไม่ประสบความสำเร็จขนาดนี้ก็ได้

คำตอบตอนนี้คงสรุปได้ว่า ผมพอใจในสิ่งที่ผมเป็นอยู่ พ่อใจในอดีตที่ผ่านมา ถึงแม้จะมีความยากลำบากบ้าง แต่ความยากลำบากนั้นก็ได้ผ่านไปนานแล้ว มันกล้ายเป็นความสุขด้วยซ้ำไป เมื่อนึกถึงความยากลำบากเหล่านั้น เมื่อฉันจะเป็น สิ่งโรมานติก ลักษณะเจ้าชายตกยาก นางเอกตกยาก แต่สุดท้ายชีวิตก็มีความสุข

ผมคิดว่าจุดเหล่านี้มันทำให้ชีวิตดี มีค่ามากขึ้น ทำให้ผมไม่เหลิง ถ้าผมประสบความสำเร็จเร็วมาก ผมเคยคิดเมื่อเด็กๆ ว่าผมจะประสบความสำเร็จเมื่ออายุไม่น่าถึง 40 ปี เพราะผมได้รับการโปรดเกล้าฯ ให้เป็นชั้นพิเศษ ตั้งแต่อายุ 33 ปี ก็คิดว่าเราจะประสบความสำเร็จหลังจากนั้นอีกไม่เกิน แต่ก็ไม่ได้ประสบความสำเร็จมั่นคงติดขัดอยู่นั้นแหลก เป็นเวลานานมากกว่าผมจะได้เป็นอธิบดี จนอายุ 47 ปี ถือว่านานมาก ตอนแรกจึงคิดว่าเราจะประสบความสำเร็จเร็วกว่านั้น แต่ถ้าผมได้เร็วกว่าที่เป็นอยู่ ผมไม่แน่ใจว่า ผมจะทำอะไรได้ดีกว่าที่ได้ทำมาแล้วหรือไม่ เท่าที่ผ่านมาผมเป็นคนทำงาน อย่างที่อาจารย์คงทราบ ผมไม่ชอบการเปิดด้วยมองมากเกินไป ทำอะไร อย่างอยู่ข้างหลังมากกว่า ผมเป็นผู้บังคับบัญชาชนิดที่อย่างให้ลูกน้องได้รับเครดิตมากกว่าตัว ของเอง ส่วนที่ถ้าว่า ผมอย่างเปลี่ยนหรือไม่ ผมเชื่อว่าไม่อยากเปลี่ยน แต่ก็มีอยู่อย่างหนึ่ง คือ ชีวิตของผม ผมรักที่จะเรียนอักษรศาสตร์ เป็นชีวิตจิตใจ มีความสุขในการอ่านหนังสือที่ไฟเรือง มีความสุขในการอ่านโคลงอ่านกลอน อ่านนันท์ แต่เนื่องจากความด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ ไม่สามารถเข้าเรียนในคณะอักษรศาสตร์ได้ ชีวิตจึงได้ หักเหให้มาทางด้านนี้ และทำให้ผมได้มีชีวิตที่คิดว่างดงามพอสมควรแล้ว